Nro 65.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 16. MAIA ROKU 1797. WE WTOREK.

z Moskwy 19. Kwietnia.

D. 16. z okoliczności szczęśliwey koronacyi swoiey *Imperator Jmść* wielką tak w woyskowym jako też ciwilnym stanie promocyą ogłosić kazał; podane razem zostały do wiadomości publiczney łaski Monarsze rozmaitym osobom okazane.

Feld M. Graf Sołtikow 1. otrzymał Krzyż i gwiazdę Orderu S. Andrzeja. *Feld M Xże Repnin* 6. tyś. dusz. *Kanclerz Graf Ostermann* Krzyż i gwiazdę Orderu S. Andrzeja. *Aktualny Tayny Konsiliarz* 1. *Klassy Graf Bezborodko* dobra w Gubernii *Orłowskiey* po Xciu *Cantemir* pozostałe, 30. tyś dziesięcin ziemi w Gubernii *Woroneckiey* (19. dziesięcin idzie na włokę *Litewską*) 6. tyś. dusz, i dostoyność *Xiążęcia Rossyiskiey Imperyi* z tytułem *Altesse. Dama Dworu von Lieven* dusz 1500.

Gen Infanteryi Graf Elmpt stopień Feld Marszałka, i Order S. Andrzeja. *Gen. Kawaleryi Graf Mussin Puszkin*, stopień Feld Marszałka i dusz 4 tyś. *Gen. Infanteryi Kamiński*, stopień Feld Marszałka. i tytuł *Graffa Rossyiskiey Imperyi. Oberkammerherr Szuwałow* dusz 3. tyś: *Aktualny Tayny Konsyliarz Iżmaiłow* Krzyż i gwiazdę Orderu S. Andrzeja. *Gen. Infanteryi Xże Dołhoruki* Krzyż i gwiazdę Orderu S. Andrzeja. *Łowczy W. Xże Golicin* dusz 2. tyś. *Admirał Goleniczew Kutuzow* dusz 1300. *Gen Infanteryi Kochowski* tytuł *Graffa Rossyiskiey Imperyi*, i dusz 2. tyś. *Gen Infanteryi Hudowicz* 2. tytuł *Graffa Rossyiskiey Imperyi. Admirał Puszkin* dusz 1300. *w Mińskiey* Gubernii.

Order S. Andrzeja wzięli.

Wielki Marszałek *Orłow*, Aktualny Tayny Konsyliarz *Strekał[illegible]*, y dusz 2580. w *Mało-Rossyi*. Gen. Kawaleryi *Derfelden Xże Nieświzkoi*. Tayny Konsyliarz *Czertkow*. Aktualny Tayny Graf *Zawadowski*. Gen. Graf *Worońcow*. Aktualny Tayny Konsyliarz *Xże Jussupow*.

Gen. Infanteryi *Archarow* dusz 2. tyś. Gen. Artilleryi Mellisinow dusz tysiąc. Tayny Konsyliarz i Pod-kanclerzy *Xże Kurakin* 1 oraz Tayny Konsyliarz i Gen. Prokuror *Xże Kurakin* 2. dobra w Gubernii *Pskowskiey* po śmierci Gen. Landskoi pozostałe; 20. tyś. dziesięcin ziemi w Gubernii *Tambowskiey*; nadto Xże Podkanclerzy 2863. dusze w Gubernii *Pskowskiey*, a 2437. w *S. Petersburskiey*, Gen. zaś Prokuror stopień Aktualnego Taynego Konsyliarza.

Graffowie *Państwa Rzymskiego, Worońcow, Bezborodko. Dmitry Mamonow, Zawadowski. Buxhewden*, podniesieni są do stopnia Graffow *Rossyiskiey Imperyi*.

Order *S. Alexandra Newskiego* otrzymali.

Arcy Biskup *Rostowski Arseni* Arcy Biskup *Eugeni*. Aktualny Tayny Konsiliarz *Wołkow*, i dusz tysiąc. Gen. *Swistunow* Generał Lieut. Xże *Dołhoruki*. Gen. Lieut. Graf *Bezborodko* i 1349. dusz w Gubernii *Litewskiey*. Gen. Lieut. *Archarow* 2. i dusz 800. Gen Lieut. Marszałek Dworu Xże *Baharin*. Koniuszy Xże *Golicin*. Tayny Konsiliarz Graf. Rumiańcow 3. Tayny Konsiliarz i Podskarbi *Imperii Wasilew*. [illegible] tytuł Graffa *Rossyiskiego* i dusz 1500. Tayny Konsyliarz [illegible] Gen. Maior *Pleszczeiew*, i dusz 110. w Gubernii *Niżegorodzkiey*; rublow 30. tyś. na kupienie domu. Gen. Major *Rostopczin* i dusz 473. w Gubernii *Orłowskiey*. Gen. Maior *Donaurow* i rublow 30. tyś na kupienie domu, Gen. Maior *Kuszelew*, i dusz 292. w *Tambowskiey* Gubernii 30. tyś. rublow na kupienie domu; i 15. tyś. dziesięcin ziemi w teyże Gubernii. Gen. Major *Arakczeiew* tytuł *Barona Rossyiskiey Imperyi*. Gen. Maior *Obolaninow*.

Order S. Anny 1. Klassy.

Sławieński Arcy Biskup *Nicefor*. Biskup Susdalski *Wiktor*. Biskup Kolomny *Atanazy*. Członek Sinodu *Alexander*. Członek Sinodu *Izidor*. Aktualny Tayny Konsiliarz *Graszecki*. Gen. Lieut. *Lamb*, i dusz 750 w Mińskiey Gubernii. Gen. Lieut. *Strandman*. Gen. Lieut. *Prostokwaszin*. Gen Lieut Xże *Szakowski* i dusz 500 Marszałek Dworu *Gołowin*. Tayny Konsiliarz *Bibikow*. Tayny Konsyliarz *Kwasznin Samarin*. Tayny K. Xże *Dołhoruki*. Tayny K. *Rżewski* 2. Tayny K. i Prezydent Kommerc-Collegium *Soimonow* i dusz 800. Tayny K. *Koszin* i dusz 500. Tayny K. *Kołokolcow*. Tayny Kon. Xże *Trubecki* 2. Tayny Kon. *Hołochwastow* 1. Tayny Kon. *Chrapowicki* i dusz

600. Tayny Kon. Prezydent Med. Coll. *Sinowiew*: Tayny Kon. *Wiaziemski* 2. Tayny Kon. *Saburow*; Tayny Kon. i Kammerherr *Nariszkin*: Tayny Kon. *Miasoiedow*; Ober Kommerherr Xcia *Wurtembergskiego* Graf *Pikler*; Kammerherr i Ober Prokuror Senatu Xże *Łabanow Roſtowski*: Gen. Maior Graf *Szuwałow* 1. Gen Maior *Kołogriwow* i 15. tyś. Dzieſięcin ziemi w Gubernii *Tambowskiey*: Gen Maior *Kutlubicki*. Gen. Maior *Boratiński*, Gen. Maior *Nebidow*. Aktualny ſtanu Konsiliarz *Karadikin*, i duſz 600. Aktualny S. K. *Krook* i 600. duſz w Gubernii S. *Petersburskiey*; Aktualny S. K. Baron *Nikolai*.

Order S. Anny 2. Klassy.

Protoierey Cerkwi *S.* Michała w *Moskwie Piotr*. Gen. Maior Xże *Szakowski*: Gen. Maior *Nepluiew*: Aktualny ſtanu Konsiliarz i Gubernator *Moskiewski Kozłow*: Ober Prokuror Senatu *Muchanow*. Aktualny ſtanu Konsiliarz *Lwow* i duſz 600. Konsiliarz ſtanu *Hołubcow*: ſtanu Konsiliarz i Direktor Poczt w *Moskwie* Peſter. i duſz 300. Konsiliarz ſtanu *Obreskow*; temuż ſtopień Aktualnego ſtanu Konsiliarza.

Reszta w naſtępuiącey Gazecie.

z Wiednia 30. Kwietnia.

D. 28. Prezydent *Niższey Auſtryi Hr. Saurau* podał do wiadomości.

Przedugodne warunki pokoiu z *Francyą* iuż podpisane, kroki nieprzyiacielſkie uſtały; przywrócenia zupełney zgody między woiuiącemi Mocarſtwami bliższa ieſt nadzieia. *Cesarz Jmć* naywiększe zaspokoienie dla ſerca ſwoiego w ten czas znaydzie, gdy uyrzy ſtarania ſwoie ſkutkiem uwieńczone ſzczęśliwym, które podioł celem wſtrzymania krwie ludzkiey rozlewu, dokończenia długiey woyny, a pokoiem przyzwoitym zapewnienia zaſzczytow i pomyślności ulubionego wiernie poddańſtwa. Teraz, gdy przez podpisanie warunkow przedugodnych, cofnienie ſię woyſk *Francuzkich*, i przez ſtanowiſka od armii *Auſtyackiey* nowo zaięte, bliſkie niebespieczeńſtwa *Monarchii* i Stolicy grożące iuż zniknęły. *Cesarz Jmć* niechcąc, ażeby mężni i wierni poddani dłużey ciężar uzbroienia powſzechnego znoſili, roſkazuie, ażeby ktokolwiek na obronę Monarchy i Oyczyzny poſpolitym ruſzeniem wzioł ſię do oręża, natychmiaſt ſpokoynie do domu powracał. Poda *Franciszek* 2. do wieczney pamięci ſwoię i wſpólney wdzięczność Oyczyzny, medalem, który na ten koniec bić zalecił; nayłaſkawiey dozwalaiąc każdemu, co w zawiłych okolicznościach dobrowolnie własnemi pierſiami kray zaſłaniał, aby chwalebną pamiątkę ſwoiego męſtwa i do Monarchy przywiązania noſił do zgonu. Niemniey ſię ſpodziewa, że lud wieyſki do roli, do ſzkół Studenci, rzemieślnicy do robot zwyczaynych zaraz powrócą; a przez pilność, poſłuſzeńſtwo, i dobre obyczaie, zaſłużą na równe pochwały, iak uzbroieniem ſię prędkim i gorliwym całego świata zyſkali ſzacunek. Gdyby iednak nad wſzelką nadzieię i mniemanie, zamyſły Monarſze ludzkością tchnące, ſkutku pożądanego wziąć nie miały; *Cesarz Jmć* dziś w tym ieſt przekonaniu, że na odwagę doświadczoną, i niewzruszoną wierność poddańſtwa ſpuścić ſię może naybespieczniey.

11. *Dodatek do Gazety Wiedeńſkiey 30. Kwietnia.*

Teraz przecie możemy pewną wiadomość udzielić całemu Pańſtwu przyiemną, iż armia *Francuzka* pod kommendą Gen. *Buonaparte*, według zaszłey umowy, opuſzcza wſzyſtkie granice *Auſtryi* wewnętrzney; te więc kraie, równie z przyległemi Prowincyami, od ciężaru woyſk obcych uwolnione będą zupełnie; mieysce ich zaymą Regimenta *Cesarſkie* pod *Saltzburg* i *Wiedniem* teraz ſtoiące, czekaiąc w gotowości na dalsze wypadki. Jle ta wiadomość pocieſzna ieſt i miła, tak z drugiey ſtrony ubolewać potrzeba, iż wprzód nim podpisanie warunkow przedugodnych pokoiu do odległeyſzych armii mogło bydź przeſłane, mianowicie nad *Renem* wiele ieszcze krwawych i zawziętych potyczek ſtoczyć należało, które z równym ſtron obu uporem, z równą zwiedzione walecznością, obu też ſtronom wiele mężnych rycerzow koſztowały.

W tych okolicach iedna *Francuzow* armia w *Neuwied* i *Dusseldorf*, niżey *Strasburga* druga *Ren* przeszły. Prawe ſkrzydło woyſk *Cesarſkich* cofnąć ſie za *Lahn* było przymuſzone; lewe zaś pod *Offenburg* ſtoiące [illegible] ku nadchodzącey rezerwie pod Gen. *Latour*. Mieliśmy nazaiutrz całemi ſiłami na nieprzyiacioł uderzyć, gdy Kuryer nadbiegł z roſkazem zawieszenia broni. Attak przez Gen. *Latour* zgotowany, mógł zadecydować, czyli mieysca wzdłuż *Renu* zaięte od *Francuzow* mogły bydź nazad odebrane, czyli też trzeba było woyſkom *Cesarza Jmci* daley uſtępować. Wſzyſtko z naszey ſtrony przewidzieli Generałowie zawczasu. Przy naywiększey roſtropności i męſtwie, gdybyśmy nawet w przewyżſzaiących ſiłach byli, rzecz zdała ſię niepodobna zabronić nieprzyiaciołom przeprawy, którzy nad rzeką ſtoiąc, mnogością twierdz ſwoich bespieczni, tę ieszcze mieli korzyść, iż bez wiedzy naszey w iedno mogli ſię zgromadzać; gdy nam linią nazbyt rozciągłą utrzymywać wypadało. Konieczny więc był odwrót z naszey ſtrony przy zagaieniu kampanii. Lecz ſilę ſkupiwſzy wygraniem iedney batalii, można było nietylko utracone ſtanowiſka odzyſkać, ale nawet cofaiącym ſię naiezdnikom, iak roku zeſzłego, nad pobrzeżem *Renu* zadać klęſkę ſtraſzliwą. Takeśmy zamyślali, przed zawieſzeniem broni; tak też uczyniemy, ieśli nad ſpodziewanie przyidzie raz ieszcze dobyć oręża: zwłaszcza iż *Arcy Xże Karol* do armii nad *Renem* leżących iuż przybył.

Słychać, że do naszey ſtolicy przybędzie Gen. *Buonaparte*, i ma bydź przyimowany wſpaniale z naywiększemi honorami; że zaś oddalić ſię nie może od armii ſwoiey bez pozwolenia Direktoryatu wykonawczego, dni więc ieszcze kilka upłynie, nim tego Wodza w mieście naſzym oglądać będziemy.

z Londynu 21. Kwietnia z Gazety Berlińskiey.

Na flocie naszey w *Spithead* stoiącey powstał rozruch między maytkami; *Lord Spencer* Prezydent Admiralicyi zbiegł natychmiast do portu, i zupełną spokoyność przywrócił.. Gdy się rozeszła widomość, że P. *Hammond* wysłany iest do *Wiednia* dla zawarcia pokoiu z *Francyą*, papiery nasze nieco w górę poszły; lecz gdy P. *Pitt* oświadczył później Bankie rom, iż zamiast 15. mill. F. S. 18. potrzebować będzie na wydatki, znowu zpadać zaczeły. Bardzo się lękamy, aby *Cesarz Jmć* osobnego pokoiu nie zawarł ieszcze przed przyiazdem P. *Hammond*: *Oppozycya* wierzyć niechce, aby Minister szczerze pragnoł u ody. Niedawno pośrzód licznego swoiey strony zgromadzenia P. *Fox* oświadczył, iż nie ufaiąc tym pozorom, starać się należy, ażeby Hrabstwa i Miasta liczne proźby Monarsze podaiąc, zniewoliły Ministra do myśli spokoynieyszych.

Z listow *Lisbońskich* pokazuie się, iż Admirał *Nehon* z 3 okrętami i 10. fregat szeroko po morzu krążący, nic dotąd nie postrzegł. Trudno iednak będzie okrętom *Hiszpańskim*, które z *Ameryki* powracaią, uniknąć niebespieczeństwa, o którym podobno nie wiedzą. Bank *Londiński* dostrzegł wiele falszywych *bankcetlow*, tak doskonale trafionych, iż od prawdziwych bydź rozeznane żadnym sposobem nie mogą, chyba weyrzawszy w księgi bankowe... Xże *d' Angoulome* popłynoł do *Hamburga*.

Przez rozstawione statki poeztowe pewną mamy wiadomość, iż *Francuzi* liczne po nadbrzeżach obozy rozkładaią, buduią pływaiące batterye y płytkie statki, czyniąc wszelkiego rodzaiu gotowość do wylądowania. Admirałowi *Bridport* roskazano, ażeby iak nayprędzey z wielką flottą ruszył na morze: przydano mu 9. okrętow; wszystkich teraz mieć będzie 23. pod kommendą swoią. Zaciągnienie 3. mill. F. S. na rzecz Królestwa *Irlandzkiego* iest nader onemu uciążliwe, wierzyciele daiąc do skarbu 63. F. S dostaią oblig na 100. F. S z 5. procentem. Do buntu na flotcie 16 okrętow liniowych maytkowie należeli, szło im o żołd, opatrzenie, &c.

z Paryża 22. Kwietnia z Gazety Leydeńskiey.

General *en Chef* armii *Włoskiey* z główney Kwatery *Scheifling* d. 5. Kwietnia.

Obywatele Direktorowie! D. 1. armia z *Clagenfurth* ruszyła; Diwizya *Masseny* straż przednią trzymaiąc znalazła połki nieprzyiacielskie w wąwozach między *Freisach i Neumarck* leżących. Cofneli się *Austryacy* ze wszystkich stanowisk; woyska zaś nasze z taką postępowały prędkością, iż *Arcy Xże Karol* musiał z rezerwy zprowadzać 8. Grenadyerskich batalionow, które w przeszłey kampanii *Kehl* zdobywszy, dziś czołem są woysk *Cesarskich*: Lecz druga lekkiey Infanteryi półbrygada, nie przestaiąca dystyngwować się od początku do końca, żadnym niebespieczeństwem nie wstrzymana, attakuie z prawey i lewey strony; Gen. zaś *Massena* tegoż czasu pod ogniem dział nieprzyiacielskich szykuie w kolumnę Grenadyerow 18. i 32. pół brygady do wąwozu wkroczyć maiących. Tu już zawziętey bitwy był początek: Wybor woysk *Austryackich* mężnie o zwycięstwo i chwałę walczył przeciw staremu Armii *Włoskiey* żołnierzowi. Stanowisko *Cesarskich* wyborne było; armat mieli dostatkiem, wszelako straż ich tylna boiowiska trupem zasłane opuściła, 600. jeńcow nam się dostało. Przez noc całą maszerował nieprzyiaciel, na świtaniu weszliśmy do *Neumarck*, główną kwaterę założyłem w *Freisach*, gdzie w magazynach znaleziono 4. tyś. centnarow mąki, wielki zapas wódek i siana, wszakże drobna to była cząstka składow dawnieyszych, resztę spalił nieprzyiaciel: nie więcey nam w *Neumarck* zostawiono.

D. 3. Główną kwaterę do *Scheifling* przeniosłem: Straż przednia na wstępie do *Hundsmarck* potkała straż tylną *Austryakow*, ktorzy jey dopuścić nie chcieli. Tego dnia jeszcze druga lekkiey Infanteryi pół-brygada innym w drodze przodkowała. Po całogodzinney bitwie, *Cesarskie* woysko z 4. Regimentow od *Renu* przybyłych złożone, 300. zabitych, 600. brańcow utraciło. Szef Brygady *Carrere*, Officyer waleczny, który się w całey kampanii wielce zasłużył, poległ od kuli armatney. Smierć jego woysku całemu jest żałosna, stoiemy teraz w *Knittenfeld*, *Murau*, i *Judenburg*. Tak się zdaie, iż nieprzyiaciel śpiesznіey ustępuie, ażeby częstych potyczek uniknoł. Gen. *Guieux* sledzi Diwizyą Gen. *Sporck*, która z głównym Arcy Xcia korpusem przez dolinę *Muhr* chcąc się złączyć, straż przednią do *Murau* pomknela. Skorośmy w *Scheifling* staneli, już to bydź nie może inaczey, chyba za górami które się około *Wiednia* rozciągaią. Przyłączam list Arcy Xcia moiemu odpowiedni: we dwie godziny po odebraniu onego, kiedyśmy do *Freisach* postępowali, prosił przez nadesłanego Adjutanta o 4. godzinne broni zawieszenie: nie podobna mi było na to się zgodzić, 4. godziny całodziennym dla nieprzyiacioł zyskiem bydź mogły daiąc czas łączenia się Diwizyi *Sporcka*. Temu chcąc zapobiedz, dniem i nocą marsz Aarmii Włoskiey nie ustawał. Od początku kampanii Szef Brigady *Ordonner* męstwem swoim jedna powszechny szacunek woyska naszego. Dla Gen. *Dumas* który w potyczce maiąc konia pod sobą zabitego, stracił z nim pistolety, upraszam o inne z fabryki narodowey *Wersalskiey*,

Buonaparte.

Mamy nakoniec pokoy tak długo pożądany, radość powszechna: Rząd ogłosił pismo następuiące.

z Główney Kwatery Judenbourg 8. Kwietnia.

Obywatele Direktorowie! Posyłam notę mi podaną przez Generałow *Bellegarde i Merfeld*, moię odpowiedź i warunki umówionego broni zawieszenia. *Linią demarkacyi* przez te mieysca prowadzić postanowiłem, ktore dotąd orężem *Francuzkim* nietknięte były.

Zezwoliliśmy na żądane *armiſticium* bez trudności, ponieważ armia kilkodniowego ſpoczynku potrzebowała po tylu trudach. Czynnościom woiennym nic to nie przeſzkodzi.

Nota Cesarskich Generałow, Judenbourg 7. Kwietnia.

Cesarz Jmść pragnąc z całego ſerca przyczynić ſię do uſpokoienia *Europy*, i ukończyć woynę równie obu narodom ſzkodliwą wziol na uwagę liſt, ktòryś do Arcy-Xcia *Karola*, niedawno pisał. Generale! za jegośmy rozkazem tu przybyli dla łatwieyſzego porozumienia ſię w dziele tak ważnym. Konferencya wczorayſza nas przekonała, iż równa jeſt ſtron obu chęć i wola umorzenia na wieki niſzczących one zawiści. Pragnie *Arcy Xże Karol* 10. dniowego broni zawieſzenia; w tym przeciągu ſpodziewamy ſię dopiąć pożądanego celu, uniknąć niepotrzebney zwłoki, uprzątnąć nakoniec wſzelkie przeſzkody, ktòreby mogły wyniknąć z dalſzego gasnącey już woyny popierania.

Bellegarde Meerfeldt.

Odpowiedź Gen. Buonaparte.

Rzuciwſzy okiem żołnierſkim na dziſieyſze woyſk obu położenie, wiecie Generałowie, iż zawieſzenie broni przeciwne jeſt intereſsom armii *Francuzkiey*. Wſzakże jesli ten środek do pożądanego z dawna pokoju ma przybliżyć woiuiące Mocarſtwa, jesli wycieńczonym rozlicznemi klęſkami narodom ſtać ſię mo że ſkazówką przyſzłego ſzczęścia, chętnie ſię zgadzam na wſzyſtko. Wciągu woyny okrutney Rplta wzdychała za pokoiem, trwa dziś niezmiennie w jednoſtayney chęci, ja też nie wątpię, iż za dni kilka wſzyſtko ſię ſkończy.

Buonaparte.

Warunki zawieszenia broni.

Buonaparte Gen. en Chef armii Włoskiey. Arcy Xże Karol Naywyżizy Kommendant woyſk *Cesarza Jmści*, chcąc ułatwić zagaienie *negocyacyi* o pokóy powſzechny umówili ſię. 1. Będzie zawieſzenie broni między armią *Francuzką i Cesarską* od 7. Kwietnia do d 13. 2. armia *Francuzka* zaymie te ſtanowiſka: forpoczty ſkrzydła prawego ſtaną między *Fiume i Trieſtem*, daley linia ſię rozwinie przez *Tressan Littai. Marburg*, brzeg prawy rzeki *Muhr*, *Gratz*, *Bruck*, *Loeben*, *Trasayak*, *Mantern*, *Rotterman*, *Inding*, *Rastad*, *S. Michel*, *Spital*, dolinę *Drawy*, i *Lienz*. 3. Zawieſzenie broni ogłoszone będzie w *Tirolu*, Generałowie o ſtanowiſka ſię umówią, a 24. godzinami wzaiemne oſtrzeżenie ſobie dadzą, jesliby do woyny znowu przyiść miało.

Buonaparte. Meerfeldt, Bellegarde.

W Radzie ſtarſzych, gdy ſię niektórzy upierali, aby lotteryą zatrzymać, iako nieodbicie potrzebną ſkarbowi; *Dupont de Nemours* dobrze ſię znaiący na *ekonomice* kraiowey: „wiele mowią, rzekł, o niedoſtatku ſkarbu publicznego; dowiodę iż ſkoro pokoy naſtąpi, „pòydzie wſzyſtko naylepiey. Potrzebuiemy „teraz corocznie tyſiąc millionow. Po zakończoney woynie, zmnieyſzą ſię wydatki do 450. „mill. Na to dziś mamy 300. z dobr rachownych; z regeſtratury 110; 15. od patentow; „z poczty 12. celne miaſta i tabaka 7. proba „złota i srebra 1. z lasow 33. teraz: w czaſie „ſpokoynym pewnie 50. z Regeſtratury nad „dziſieyszy dochod ieszcze 30; toż mów ć o „innych podatkach. Dziſieysza trudność w „doſtaniu pieniędzy pochodzi ztąd naybardziey, iż niedawno zaczęto wybierać podatki „gotowizną; *aſsygnaty, mandaty*, &c. wſzyſtko zepsuły. Pokoy za dwa mieſiące ſtanąć „musi. Poprawiemy na on czas los wierzycieli kraiowych. Dobra narodowe w *Belgium* „do naszych przydane, aż nadto wyſtarczą do „umorzenia długow publicznych.„

Rząd zdaie ſię zatrudniać nadgrodzeniem ſtraty, którą ludność *Francuzka* przez domową i obcą woynę poniosła. Ob. *Deſseſsart* w pamiętniku podanym do Narodowego *Inſtitutu* donosi, że Ob. *Audin Rouviere* z rozkazu zwierzchności ſzczepił ospę w niektórych Prowincyach, rozmaitemi ſposobami, iako to przez *vesicatoria*, lancet, i punkcye; i doświadczył, że kiedy przez naturalną ospę z 14. chorych ieden umiera; przez ſzczepioną ledwie z 208. Lekarz *Girod* był ieſzcze ſzczęśliwszy; czyniąc 4. punkcye tego dokazał, iż z 504. osob ledwie iedna umarła. W Prowincyi *Franche Comté* 27. tyś. ludzi ſzczepił ospę tym ſposobem.

Naysmutnieysze wiadomości przychodzą z *Breſt* o zupełney *dezorganizacyi* ſił morſkich; lud flotny od kilku mieſięcy żołdu nie odbiera; żołnierze gromadami uciekaią z oświadczeniem, iż niechcą bydź wyrzuconemi nakształt złoczyńcow na brzegi *Angielſkie*. Admirałowie odrażaią od ſiebie Officyerow, co większa nawet maytkow, którzy cóżkolwiek maią delikatności; duma ich, grubiańſtwo i nieludzkość do wiary prawie niepodobne; do iednego wſzyscy pod czas *rewolucyi* za *Robertspierrà* z niczego na ſtopień naywyższy nieſpodzianie podnieſieni, z młodu nabytych nałogow pozbyć ſię niechcą: wſzyscy prawie codzień piiani, dozwalaią ſobie wſzyſtkiego; nayſtarszych Officyerow iako lud nowo zaciężny traktuią; ztąd wypada, iż im nikt należnego poſłuſzeńſtwa nie pelni, a czasem wet za wet oddaią. Łatwo zgadnąć, iaka w porcie baczność, iak pośpieszne roboty, iaka *ſubordynacya*. A ieśli rząd teraz ſię nie zaymie przywróceniem dobrego porządku; po chwili, chociażby chciał naybardziey, niczego nie dokaże. Gdyby przynaymniey pozwolono maytkom na czas rozeyść ſię do domow; znaleźliby w familiach ſwoich pożywienie. Bawią tu w nędzy i rozpaczy bezczynnie, i nie prędko użyci bydź mogą; bo chociaż ogromną flottę wysyłać przeciw *Anglikom*, na iednoby wyszło, co okręta naſze dobrowolnie oddawać nieprzyiacielowi.

N^{ro} 65.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 16. MAIA ROKU 1797. WE WTOREK.

Z BOZEY ŁASKI

MY PAWEŁ PIERWSZY JMPERATOR Y SAMOWŁADNĄCY całą Rosſyą: &c. &c. &c.

Oznaymuiemy wszyſtkim NASZYM wiernym Poddanym.

Bóg Prawem w dzieſięciu Przykazaniach NAM podanym dzień ſiódmy ſobie poświęcać przeznacza; i dla tego w dniu dziſieyſzym uroczyſtością wiary Chrześciańſkiey pamiętnym, i w którym MY ſię ſtali godnemi przyiąć święte pomazanie i Cesarſkie na Pradziadowſkim Tronie NASZYM Koronowanie: za obowiązek NAM przed Twórcą i dawcą wſzelkiego dobra poczytuiemy, zalecić w całym NASZYM Jmperium ściſle i nieodmiennie rzeczonego Prawa zachowanie; rozkazuiąc wſzyſtkim i każdemu doſtrzegać, ażeby nikt i pod żadnym pozorem nie ważył ſię w dni niedzielne znaglać do roboty chłopów, tym więcey że na prace wieyſkie sześć dni w tygodniu zoſtaiące ſię w równey liczbie rozdzielone, iak dla ſamych chłopów, tak i dla robot ku pożytkowi dziedziców należnych, przy dobrym rozporządzeniu wyſtarczaiącemi będą na zadoſyć uczynienie wſzyſtkim goſpodarſkim potrzebom. Dan w Moſkwie w dniu Swięta Wielkanocnego 5. Kwietnia 1797. Roku

Oryginał podpisany własną JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI ręką:

PAWEŁ.

Drukowano w Moſkwie Kwietnia dnia 1797. Roku.

z *Bononii* 8. *Kwietnia z Gazety Berlińskiey.*

Insurgentow Romanii po części już uśmierzono. Dokazały tego *Cispadańskie* kompanie, wsparte kolumną *Francuzow*. Droga z *Cesena do Rimini*, od łotrow bespieczna, mamy nadzieię, że zupełna ſpokoyność wkrótce przywrócona bedzie. Buntownicze kupy już ſię do nadbrzeżow morſkich rozciągały, wſzyſtko rabuiąc. Gen. *Sahuguet* po kilkakroć attakował, i z niemałą w ludziach ſtratą pokonał.

z *Mediolanu* 20. *Kwietnia z Gazety Frankfortskiey.*

Adminiſtracya *Lombardyi* ogłosiła pismo naſtępuiące: z *Scheifling* 5 Kwietnia.

Żądacie obywatele zapewnienia waſzey niepodległości na potomne czasy. Czyliż go nie widzicie w zwycięſtwach, które armia *Francuzka* odnosi codziennie. Wygrane bitwy coraz mocniey budowę Konſtytucyi waſzey gruntuią. Ani wątpić możecie, że rząd *Francuzki*, ma w tym ſwóy interes, y pragnie gorąco, aby rozpoczęte przez was dzieło, ſczęśliwie było dokończone. Pracuycie więc nad oświeceniem ludu, niech będzie ſpokoynym, dopełniaycie Republikanſkie legiony, korzyſtaiąc z ſzczegulney chwili, kiedy armia *Francuzka Włochy* zaſlania: nade wſzyſtko zaś pamietaycie, że bez ſiły zbroyney, żaden narod wolności nie odzyſkał, żaden długo nie był niepodległym.

Buonaparte.

Gen. Clarke przeieżdżał tędy z d. 14. na 15. dążąc z *Turinu do Auſtryi*. po krótkiey rozmowie z żoną Gen. *Buonaparte* udał ſię do główney kwatery. Zapewniaią, iż Ob. *Lalleman* Poseł *Francuzki w Wenecyi* odebrał zlecenie od Generała *en Chef* przełożyć Rpltey, jak nieprzyzwoicie narod *Francuzki* był znieważany od czasu wniyścia armii do jey kraiow, jak często *Wenecya* gwałcąc neutralność, w wielu zdarzeniach ſtronę nieprzyiacioł Rptey utrzymywała: Miniſter miał nakoniec wyrazić, że podobne *Wenetow* poſtępowanie już ſię *Francuzom* zprzykrzyło; daią zatym *Senatowi* godzin 12. do namyslenia ſię, woynę czyli pokóy obiera. W oſtatnim zdarzeniu *Wenecya* obowiązaną będzie nadgrodzić Rpltey już wypłaceniem ſummy umówioney, już też

ogłoszeniem za wolny i niepodległy kray z tey strony *Adigi*.

Gen. *Kilmaine* kommendant *Lombardyi* dziś do Verony wyiechał; dla czego? zgadnąć trudno; naypodobniey dla dania odporu *Austryakom*, jesliby z *Tridentu do Włoch* wtargnąć mieli. Rplta *Wenecka* wysłała korpus woysk swoich pod Gen. *Fioravente* przeciw buntownikom *Brescia i Bergamo*. Stanoł on obozem pod *Salo*, gdzie miał bydź wzmocniony wielo tyś. góralow. Lecz *Bergameńczycy i Breścianie* wsparci od patriotow *Lombardzkich*, nie tracąc czasu, pokilkakrotnym attaku, nakoniec zupełne zwycięstwo odniesli, woyska rozprószyli, weszli szturmem do *Salo*, naczelnikow pomordowali, i wiele domow obròcili w perzynę.

Francuzkie woyska z *Tirolu* wypędzone odebrawszy z mieysc rozmaitych nadeszłe posiłki, mianowicie z rezerwy pod *Vicenza* stoiącey, oszańcowali się mocno w *Borghetto i Rivoli*. Zawieszenie broni nie dozwoliło *Laudonowi* attakować ich w nowym stanowisku. Twierdzę *Mantuańską* śpiesznie naprawu ą: okopy *S George* na wszelki przypadek są wygotowane. Całe *Włocky* żywności miastu dostarczaią: załoga jest opatrzona więcey niż na rok cały.

z Amsterdamu 29. *Kwietnia z Gazety Hamburskiey*.

Kuryer wysłany z *Paryża* przywiozł wiadomość, iż d. 25. odebrał Direktoryat warunki przedugodne w *Loeben* przez Gen. *Buonaparte* podpisane. Głoszą, iż *Cesarz Jmć* ma uznać Rzpltę *Francuzką*, *Batawow*, &c. a za utracone kraie, inne we *Włoszech* otrzyma. Wszakże to wszystko domysłem iest, może nawet od prawdy dalekim; dotąd z żadney strony urzędowego doniesienia nie czytano.

z Manheimu 25. *Kwietnia z Gazety Frankfortskiey*.

Bitwy pod *Kehl* daleko były krwawsze, niżeliśmy z początku rozumieli. Utrzymuią niektórzy, że od d. 20. do 22. więcey 10. tyś. ranionych i zabitych z obu stron było. W liczbie ostatnich iest Gen. *Klinglin*. *Austryacy* mężnie walcząc, po dwakroć odparli *Francuzow*; za trzecim attakiem iazda ich oskrzydliła. Za tym zwycięzcy śpiesznie do *Freudenthal* i *Kinzing* poszli; tu iuż nieprzyiaźń ustała. Kwatera Gen. *Latour* iest w *Durlach*. Gen. *Starai* lekko, *Immens* bardzo ciężko był raniony. *Orelli* dostał się w niewolę. Ze strony *Francuzkiey* ranieni zostali Generałowie: *Duhem, Desaix*, i *Jordis*.

Magistrat *Frankfortski* ogłosił list nadesłany od Direktoryatu z Paryża w tych wyrazach:

„ Direktoryat uwiadomiony, o przystoy„ nym, ludzkości pełnym, i gościnnym zacho„ waniu się obywatelow miasta *Frankfortu* z „ armią *Sambry* i *Mozy*, w całym przeciągu „ przeszłoroczney kampanii, co się nawet nie „ odmieniło, gdy armia pomieniona w trudnym „ znayduiąc się położeniu za *Ren* ustępować „ musiała, postanowił oświadczyć im wdzię„ czność Narodu *Francuzkiego*. Y gdyby ży„ czenie powszechne bliskiego pokoiu było „ omylone, a woyska Rzpltey do *Niemec* wtar„ gnąć miały, miasto *Frankfort* w liczbie obo„ iętnych będzie poczytane, i zakładnikow „ swoich odbierze. *Barras*

z Hildesheim 19. *Kwietnia z Gazety Courier du B. R.*

Ziazd w mieście naszym pod Direkcyą P. *Dohm Pruskiego* Ministra, od 25. Lutego trwaiący, składa się z Deputatow tych prawie samych Mocarstw, co roku zeszłego. Zgoda na nim przykładna, wszyscy nayżywszą wdzięcznością przeięci są dla *Króla Jmci*. Y dla tego dziś gotowi czynić, co się iemu podoba, aż do zakończenia woyny teraznieyszey. Przetoż robią teraz obrachunek potrzeb dla woyska obserwacyinego, które linii neutralney strzedz będzie w równey liczbie półkow i żołnierza, iak poprzedzaiącey kampanii. W ciągu długiey negocyacyi oświadczano nieraz P. *Dohm* zaufanie nayzupełnieysze, i wyznać trzeba, iż sobie na to zasłużył nieszczędząc pracy i trudow dla dobra powszechnego Prowincyi bliskich woiennego teatru. Zdał rachunek naydokładnieyszy ze wszystkich pieniędzy złożonych na żywność, furaże, &c. z którego się pokazało, że Kommissoryat iego postępował z oszczędnością i porządkiem naśladowania godnemi. Ponieważ zaś *Król Jmć Pruski*, część wydatkow czwartą przyiął na siebie, prócz innych, których wyciąga postanowienie Regimentow iego na stopniu woiennym, zgromadzone Stany wdzięczność Monarsze należną oświadczyły. Z kolei wypada teraz Ministrom *Hannowerskim* zdać rachunek z wybranych pieniędzy.

z Constantinopola d. 17. *Marca z Gazety Berlińskiey*.

Ambassador *Porty Ottomańskiey* do *Paryża* przeznaczony, *Ali Effendi*, za dni kilka w drogę wyieżdża. Naiął dla siebie okręt, który go do *Marseille* zawiezie. Dwór składa się tylko z osob 30. Poseł który ma zastąpić Rezidenta w *Londynie* bawiącego od lat 5, w krótce do *Anglii* uda się na statku neutralnym. Sułtan roskazał, ażeby Posłowie mieszkać maiący przy Dworach, *Petersburskim, Wiedeńskim* i *Berlińskim* byli na pierwszy roskaz w gotowości do wyiazdu.

Smutną z *Smirny* odbieramy wiadomość, iż pożar od 13. do 16. Marca trwaiący, zniszczył zupełnie część miasta od Chrześcian zamieszkaną. Stratę w towarach liczą na 15. w domach i sprzętach na 120. mill. Przyczyną nieszczęścia były widowiska Teatralne, które Rezydent *Wenecki* dawał *Europeyczykom*. Dwóch *Turkow* gwałtem wdzieraiących się straż ubiła; nazaintrz mnóstwo *Bissurmanow* uzbroione rzuciło się na Chrześcian, i pośród mordow okropnych część naybogatsza *Smirny* ogniem zpłoneła.